

23 sep 2024 -07:50

Opvangcrisis: Europa wijst opnieuw op de tekortkomingen van België

Op 23 september heeft het Comité van Ministers van de Raad van Europa aangegeven dat België niet voldoende doet om de opvangcrisis op te lossen. Het Comité van Ministers zal het actieplan van ons land verder blijven opvolgen. Myria en het Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens (FIRM) geven aan dat de federale regering tot nu toe geen toereikende maatregelen heeft genomen om het gebrek aan opvangplaatsen voor asielzoekers op te lossen.

Maatregelen ontoereikend

In 2023 heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens België veroordeeld in het arrest-*Camara* omdat ons land een asielzoeker vijf maanden lang geen opvang gaf. Het Hof stelde een systemisch probleem vast en wees op de manifeste weigering van de Belgische Staat om te voldoen aan de bevelen van de rechter, die de regering had opgedragen om opvang te voorzien. Het Comité van Ministers van de Raad van Europa onderzoekt de maatregelen die België heeft genomen na dit arrest.

In juli hebben Myria en het FIRM de maatregelen van de federale regering geëvalueerd en hun vaststellingen meegedeeld aan het Comité van Ministers. Ze stellen vast dat de maatregelen die de overheid heeft genomen ontoereikend zijn. Er zijn wel enkele goede praktijken opgezet, maar deze zijn afhankelijk van de goede wil van de terreinactoren.

Meer dan 4.000 verzoekers op de wachtlijst

Sinds 2023 is de opvangcrisis alleen maar erger geworden. Tussen midden juni 2023 en midden juni 2024 is het aantal personen op de wachtlijst voor een opvangplaats bijna verdubbeld, van 2.114 naar 4.097 personen. Het gaat om alleenstaande mannen, behoudens uitzonderingen. De wachttijd voor een plaats in een opvangcentrum kan oplopen tot 9 maanden of langer.

Terwijl bepaalde personen onderdak vinden bij kennissen of humanitaire noodopvang, worden anderen aan hun lot overgelaten in kraakpanden of op straat. Trauma's die mensen in hun land van herkomst of op de weg naar Europa hebben opgelopen, kunnen door deze precare leefomstandigheden nog erger worden.

Drie belangrijke lacunes

Door na te laten om sommige maatregelen te nemen, toont de overheid onvoldoende politieke wil om deze humanitaire crisis op te lossen. In deze context vestigen het FIRM en Myria de aandacht op drie vormen van lacunes:

1. De toename van de opvangcapaciteit is duidelijk onvoldoende, rekening houdende met de lange duur van de behandeling van asielaanvragen door de overheid. De capaciteit van het opvangnetwerk is in drie jaar tijd gestegen met ongeveer 6.000 plaatsen, van 29.000 plaatsen in 2021 (het jaar waarin de huidige crisis is gestart) naar 35.385 plaatsen op 1 mei 2024 (cijfers van Fedasil). Tussen juli 2023 en juni 2024 kwamen er slechts 1.765 plaatsen bij. Tijdens de opvangcrisis van 2014-2015, in een weliswaar andere context, werden in slechts een jaar tijd 15.000 plaatsen gecreëerd.
2. Bepaalde maatregelen die de opvangwet voorziet in geval van verzadiging van het netwerk worden

bewust niet ingezet. Dit is het geval voor het bieden van noodopvang in overeenstemming met de wet – met een minimale sociale begeleiding – en de subsidiaire financiële hulp van het OCMW voor asielzoekers die bij kennissen of bij familie kunnen verblijven.

3. Bepaalde uitzonderlijke steunmaatregelen en goede praktijken voor de opvang van mensen die in 2022 moesten vluchten uit Oekraïne werden niet toegepast op de huidige crisis. Het gaat met name over een coördinatiemechanisme tussen de verschillende overheidsniveaus, oproepen tot solidariteit en solidaire opvang faciliteren door te vermijden dat personen die asielzoekers bij hen opvangen lagere sociale uitkeringen krijgen.

Voor het FIRM en Myria moet de federale overheid dringend alle nodige maatregelen nemen die een oplossing kunnen bieden. Deze crisis gaat immers in tegen de menselijke waardigheid en de rechtsstaat. De twee onafhankelijke publieke instellingen hebben hun aanbevelingen aan het Comité van Ministers van de Raad van Europa gericht. Ze zullen verder opvolgen of de Belgische overheden hun internationale verplichtingen uitvoeren.

Tussenkomst van Myria et het FIRM bij het Comité van Ministers

Federaal Instituut voor de bescherming en de bevordering
van de Rechten van de Mens
Leuvenseweg 48
1000 Brussel
België
<https://www.firm-ifdh.be>
info@firm-ifdh.be

Jolien Carnel
Communicatiemedewerker
+32 479 86 88 23
jcar@firm-ifdh.be

Pierre Charlot
Communicatie
+32 479 88 64 62
pierre.charlot@firm-ifdh.be